

DVORAC I KURIJA U ILOKU

Ilok je grad duge i bogate prošlosti, vrijedna i prepoznatljiva kulturnoga naslijeđa, slikovitih prirodnih i čovjekovom rukom stvorenih krajolika.

Kao najistočnije naselje Hrvatske, Ilok je stoljećima bio političko, trgovačko i kulturno središte zapadnoga Srijema. Njegov izuzetni položaj na istaknutom uzvišenju, pedesetak metara iznad desne obale Dunava, omogućuje vidike na sjeverne pitome vinorodne obronke Fruške gore, na ovdje širok i polagan tok rijeke Dunav te na vojvođansku (bačku) ravnicu s druge strane rijeke. Zbog

Ilok na grafici iz 1840. godine

sličnosti položaja, Ilok su mnogi putnici i putopisci proteklih stoljeća nazivali drugim Budimom, a nerijetko su mu davali pridjevak najljepšega grada. Razlog je tome, između ostaloga, prepoznatljiv i rijetko viđen obris Iloka: gajevima, vrtovima i voćnjacima obrastao brijeg, okružen jakim srednjovjekovnim zidinama, unutar kojih se svojom veličinom ističu plemićki dvorac i franjevački samostan s crkvenim zvonikom, a sve se to zrcali u vodi Dunava.

Na području Iloka pratimo život čovjeka od prapovijesnoga doba (nalazi iz neolitskoga, bakrenoga i iatenskoga doba). Iz antičke prošlosti bilježimo ovdje Cuccium, rimsku pograničnu postaju u Panoniji na putu između Murse (današnji Osijek) i Taurunuma (Zemun). Bio je to put

CASTLE AND MANOR IN ILOK

The castle in Ilok was built at the place of an older one that lay on the Danube river on the premises of an old fortress and was demolished when the Austrians liberated the edifice from the Turks. Although not much information is available about the old castle, it is now supposed that it was built by Nikola Iločki. Its remains can still be seen in wide foundations of the existing castle. The new castle was built by Odescalchi princes which came into possession of the large Ilok estate after having driven out Turks in the 18th century. They remained in the castle until the year 1944. It is a three-story three-winged building the courtyard of which faces the Danube river. All corridors are arched and are situated at the side where the courtyard stands. In the vicinity of the castle and a beautiful Franciscan church there is a Brnjaković manor which has recently been fully refurbished. The castle accommodates a museum, restaurant and an old wine cellar. During the recent occupation, one part of the edifice was devastated but the museum and the art gallery were preserved. The castle has recently received a new roof but the scale of damage calls for new repairs.

koji je oduvijek spajao Zapad i Istok, te je otprilike na tome mjestu dijelio zapadnjačku od istočnjačke civilizacije. Tradicija kvalitetnih vina i vinogradarstva u iločkom kraju potječe još od rimskih vremena, točnije - od 3. stoljeća kada je rimski car Marko Aurelije Proba (vladao 276.-282.), rođen u Sirmiumu (danas Srijemska Mitrovica), potaknuo sadnju vinove loze i podizanje vinograda u Srijemu.

Stoljeća kasnoga srednjega vijeka doba je najjačega razvoja Iloka, njegovo zlatno doba. U starim se spisi-

ma Ilok spominje od 13. stoljeća pod različitim imenima: Vlcán, Voilack, Vylok, Villak, Willak, Wylok, Wyhok. Istodobno postoji i posjed Ilok (Ujllak) u okolici Đakova. Naselje se spominje od 1283. godine (nije sigurno o kojemu je Iloku riječ), kao trgovište (oppidum) javlja se 1438., a kao grad (civitas) 1454. godine. Neki povjesničari izvode ime Iloka od mađarskih riječi uj + lalé što znači "novi dvor". Od 1343. u Iloku žive i djeluju franjevci, koji su napustili grad u doba turskoga zaposjednuća. U franjevač-

Ilok na razglednici iz 1918. godine

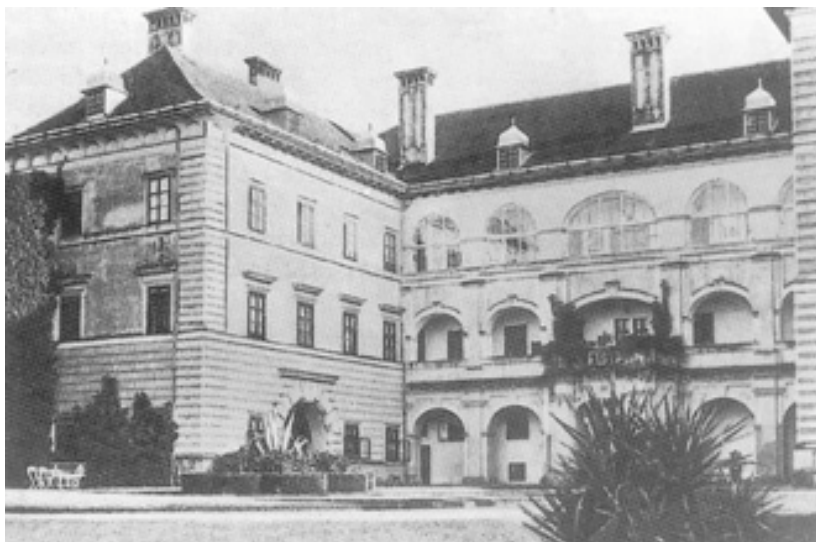
Ilok na razglednici iz druge polovice 20. stoljeća

kom samostanu u Iloku umro je i pokopan u samostanskoj crkvi talijanski franjevac sv. Ivan Kapistran († 1456.). Ilok se svojim izgledom i veličinom ubraja u najveće gradove srednjovjekovne Slavonije. U neko doba srednjega vijeka imao je oko 500 kuća i 4000 stanovnika. Neko je vrijeme bio sjedište srednjovjekovne Srijemske biskupije i županije. U drugoj polovici 15. i početkom 16. stoljeća Ilok je bio dobro ustrojeno gradsko naselje sa šest (prema nekim autorima, s deset) crkava (do danas je očuvana samo jedna), bolnicom, kovnicom novca i utvrdom te podgrađem prema dunavskoj obali. Ilok je dobio 1525. godine gradski statut, jedini poznati u kontinentalnoj Hrvatskoj, kojim je kralj Ludovik II. (vladao 1516.-1526.) potvrdio stare povlastice. Statut je minijaturama oslikao Julije Klović, u to doba slikar na kraljevskom dvoru.

U stoljećima srednjega vijeka Ilok je češće mijenjao vlasnike, kao što je to bio običaj i kod mnogih drugih srednjovjekovnih gradova i gospoštija. Najstariji poznati gospodar iločkih imanja bio je Mohor, kojega je naslijedio njegov unuk Ipolit sredi-

nom 13. stoljeća. Dominik od plemena Čak Vukovski zagospodario je Ilokom oko 1267. godine. To je darovnicom potvrdio kralj Ladislav IV. Kumanac 1283. (možda je riječ o Iloku kod Đakova). Ilok je u posjedu obitelji Čak do 1354. godine, kada kralj Ludovik (Ljudevit) I. (vladao 1342.-1382.) daruje Ilok Nikoli i Pavlu, sinovima Andrije Gorjanskoga. Pouzdana arhivska svjedočanstva o srednjovjekovnim vlasnicima Iloka na Dunavu potječu iz 1364. godine, kada kralj Ludovik I. daruje Ilok palatinu Nikoli Konthu. Njegovi nasljednici uzimaju ime Iločki. Bila je to obitelj iz koje je poteklo nekoliko banova, vojvoda i vojskovođa. Najpoznatiji vlasnici Iloka iz te obitelji bili su Nikola Iločki i sin

Ilok je bio pod turskim zaposjedničem 162 godine - do 12. srpnja 1688. kada je maršal carske i kraljevske austrijske vojske don Ferdinand Carl grof Caraffa di Stigliano oslobodio Ilok. U doba turskoga zauzeća Ilok je bio glavno mjesto u Srijemu, sjedište Srijemskoga sandžaka. Kada je 1608. godine carski tajnik M. Prandstatter, putujući iz Beča u Carigrad, posjetio Ilok, doživio ga je kao "krasan voćnjak" i usporedio s mađarskim Esztergomom, u kojemu je bila rezidencija ugarsko-hrvatskih kraljeva dinastije Arpadović i Ludovika I. dinastije Anjou. Ilok je svojim položajem nalikovao na Esztergom. Srednjovjekovne zidine Iloka nisu u tursko doba razarane. Iz toga doba sačuvala su se do danas samo dva

Sjeverno (dvorišno) pročelje prije 1945. godine

mu Lovro u drugoj polovici 15. i početkom 16. stoljeća. Bilo je to doba najvećega uspona Iloka u srednjem vijeku. Nikola Iločki zabilježen je u hrvatskoj povijesti kao ban Hrvatske, Slavonije i Srijema, kao kralj Bosne koji je kovao novac sa svojim imenom te kao graditelj i obnovitelj iločkih zidina, sačuvanih do danas. S njegovim sinom Lovrom izumire obiteljska loza 1525., a već iduće godine Ilok osvajaju Turci.

arhitektonska spomenika: "turska kupelj" - hamam (adaptirana gradska kula) i "tursko turbe" (mauzolej, nalazi se u dvorištu dvorca).

Devet godina nakon oslobođenja Iloka od turske vlasti i uprave Dvorske komore, kralj Leopold I. daruje 30. srpnja 1697. rimskom knezu Liviju I. Odescalchiju grad Ilok i Vojvodinu srijemsku osim tvrđava Petrovaradin, Slankamen i Zemun. Već idućega mjeseca, 21. kolovoza iste

godine, kralj dodjeljuje Liviju I. naslov Ducatus Sirmiensis (vojvoda ili herceg srijemski), što je potvrđeno i 1698. godine kada je Livije I. uveden u posjed. Kralj je 1699. izdao darovnicu i za žensko potomstvo knezova Odescalchija. Tim se darovnicama kralj Leopold I. htio odužiti papi Inocentu XI. iz obitelji Odescalchi, koji je u doba svoga pontifikata (1676.-1689.) okupio europske vladare u borbi protiv Turaka (osobito prilikom turske opsade Beča) i Leopoldu I. pomogao s 325.000 forinti. Nakon oslobođenja Slavonije i Srijema od Turaka, austrijski car odužuje se papi darovnicama za njegova nećaka Livija I. Odescalchija. Bila je to zapravo kupovina golemoga posjeda, iskazana darovnicom. Knez

postali državno vlasništvo. Iločko vlastelinstvo bilo je svojom površinom veliko i gospodarski snažno. Bilo je podijeljeno na dva dijela sa središtima u Iloku (Gornji Srijem) i Irigu (Donji Srijem). Često se pod imenom iločkoga vlastelinstva misli na Gornji Srijem. Broj selišta i naselja mijenjao se. Od 121 sesije 1720. godine, iločki posjed povećao se na 712 sesija (selišta) 1722., odnosno na 729 sesija 1726. godine, da bi se 1745. broj selišta smanjio na 535 s 1984 kmeta. Vlastelinstvo Gornji Srijem sa sjedištem u Iloku obuhvaćalo je 1714. godine 17 naselja, a nakon 1745. godine 28 naselja. U prvoj polovici 18. stoljeća zauzimalo je površinu od 14.955,75 hektara s više od 5000 stanovnika.

Srednjovjekovna jezgra Iloka

Livije I. umro je 1713. godine bez djece. Posjed je naslijedio 1714. njegov daljnji rođak Baltazar I. Erba Odescalchi, ali nije postao vlasnik cijeloga Srijema nego dijela koji je odgovarao svoti od spomenutih 325.000 forinti. Baltazaru je pripao posjed od 729 sesija s 36 sela i naselja (16 u gornjem i 20 u donjem Srijemu). Knezovi Odescalchi posjedovali su iločko vlastelinstvo 247 godina, do 1944. kada su dvorac i posjed

Gospodarska snaga iločkoga posjeda može se nazreti iz popisa gospoštije 1736. godine, kada je u 17 naselja bilo 978 domaćinstava. Na vlastelinstvu je tada bilo: 809 konja, 927 volova, 1103 krave i junadi, 1066 svinja i 937 košnica pčela te 3704 stabla šljiva i 6 mlinova vodenica. Obrađivalo se 1284 motika vinograda, 1464 jutra oranica i 988 kosaca sjenokoša. Najunosnije gospodarske grane bile su vinogradarstvo, vinars-

tvo i proizvodnja šljivovice. Vlastelinstvo je bilo poznato po ergeli.

Sa svojim srednjovjekovnim utvrđenim gradom - feudalnim sjedištem (Gornji grad ili Stari grad) i srednjovjekovnim podgradem - obrtničkim i trgovačkim naseljem (Donji grad), Ilok posjeduje spomeničku vrijednost, ima značenje skladne i gradograditeljski vrijedne cjeline koja je stoljećima nastajala, ali je bila i razarana i premalo čuvana. Srednjovjekovni gradski zidovi s kulama i njihovi tragovi i danas jasno određuju Gornji grad, koji je stoljećima živio kao tvrđavna cjelina sastavljena od vlastelinskoga sklopa i naselja građana (civitas). Urbano tkivo unutar te tvrđavne cjeline dobrim je dijelom nestalo tijekom vremena. Nazočni su graditeljski i arhitektonski tragovi različitih povijesno-stilskih razdoblja: od ranoromaničkih, gotičkih i orijentalno-turskih, preko barokno-klasicističkih i neogotičkih do arhitekture 20. stoljeća. Srednjovjekovne zidine, dvorac i franjevački samostan sa crkvom danas su urbanistički i arhitektonski najvažnije i najdojmljivije građevine povijesne jezgre Iloka. Svojom veličinom i položajem osobito se ističe sklop restaurirane gotičke crkve s neogotičkim zvonikom i samostan.

Srednjovjekovna tvrđavna cjelina Iloka obnovljena je tijekom 18. stoljeća u ozračju baroka. Izgrađene su tada brojne nove zgrade, često na temeljima starih. Plan vlastelinstva iz 1784. godine zabilježio je u sklopu iločke tvrde ove građevine i prostore: vlastelinski dvorac, stanovi i stajanje vlastelinstva (istočno od dvorca), žitnica (jugozapadno od dvorca), dvorski vrt (perivoj), nekadašnja županijska kuća, stan vlastelinskoga provizora, ruševine dviju katoličkih crkava, nekadašnja kuća podžupana, samostan i crkva franjevac, kurija baruna Brnjakovića, zgrada sa stanovima vlastelinskoga osoblja, kuća vlastelinskoga liječnika, kuća suca plemićke obitelji Krajčević,

stara pravoslavna crkva, pravoslavno groblje i kuća Brnjaković.

Na sjeverozapadnom uglu iločke tvrđe, na mjestu današnjega dvorca knezova Odescalchija, nalazio se srednjovjekovni kaštel (stari dvorac), koji je vjerojatno gradio Nikola Iločki. Njegov nam je izgled nepoznat, spominje se samo njegov opseg od 258 koračaja. Razrušen je prilikom austrijske opsade Iloka i njegova oslobođanja od turskoga zauzeća. Dio temelja današnjega dvorca velike je debljine, oko 4,2 metara, a to ukazuje na tragove staroga srednjovjekovnoga kaštela. Buduća istraživanja trebala bi to dokazati.

Tloris prizemlja dvorca i I. kata

U današnji dvorac knezova Odescalchi, koji je nastajao tijekom 18. i 19. stoljeća, ugrađeni su dijelovi zidina srednjovjekovnoga kaštela koji su već i Turci pregrađivali. Dvorac je knezovima Odescalchi služio kao ljetnikovac. Izgrađen je vjerojatno početkom 18. stoljeća. Nesigurno se spominje 1721. godina. Znamo da je nekoliko puta bio pregrađivan pa je današnji izgled plod dugogodišnjega arhitektonskog razvoja dvorca. Do 1973. godine ispod balkona nad ulazom u dvorac stajao je natpis *Renoviert 1784.* što je zasad najstariji pisani trag o gradnji ili obnovi dvorca. Ljudevit Odescalchi dao je obnoviti stubište 1793. godine. Zbog pregradnji tijekom 19. stoljeća, od baroknoga izgleda dvorca ostalo je vrlo malo. Livije III. Odescalchi dao je 1839. obnoviti, a vjerojatno i dograditi dvorac u duhu talijanske renesanse.

Posljednja velika obnova dvorca s obilježjima historicizma zbila se 1889. kada je Baltazar III. Odescalchi dao dvorcu današnji izgled. Godine tih dviju velikih obnova dvorca uklesane su na kamenoj ploči s grbom Odescalchija, koja se nalazi iznad glavnoga ulaza na istočnom pročelju. Dvorac je 1968. obnovljen i prilagođen potrebama muzeja i galerije.

Dvorac u Iloku dvokatna je građevina s tlorisom u obliku slova U (tzv. trokrilni dvorac). Sjeverno dvorišno pročelje, okrenuto prema Dunavu, oblikovano je s otvorenim arkadama na tri razine (prizemlje i dva kata).

Arkade na pročelju te tlocrt trokrilnog dvorca odaju barokna obilježja. Posljednja obnova potkraj 19. stoljeća dala je dvorcu historicistički izgled: rustikalni uglovni završeci, rustikalna obrada pročelja u prizemlju, viseće slijepo arkade ispod fasadnoga vijenca, razdjelni vijenci između katova na pročeljima, istake natprozornika i dr. U dvorac se ulazi sa sjevernoga dvorišnoga pročelja, do kojega se dolazi kroz kolni prolaz u istočnom krilu dvorca. Sve tri razine glavnoga (južnoga) krila dvorca tlorisno su uobličene na istom principu: uzak dugački hodnik s otvorenim arkadama na sjevernom (dvorišnom) pročelju, stubište otprilike po sredini tlocrta, pet soba u nizu, s prozorima na južnom pročelju i s ulazima iz dugačkoga hodnika. Prostorije u prizemlju i na prvom katu svodene su, a drugi je kat dvorca s ravnim stro-

pom. U tri prostorije prizemlja nalazila se vlastelinska pismosprema. Na prvom je katu bio tajni dvorski arhiv u kojemu su se čuvale najvažnije povelje knezova Odescalchi vezane za iločko imanje, te dvorski muzej s izlošcima iz prapovijesnoga, rimskoga i turskoga doba. Na drugom su katu bile odaje za stanovanje, s mnogo umjetnina, stilskoga namještaja, oružja, lovačkih trofeja, kineskoga porculana te biblioteka s portretima knezova Odescalchi, od Livija I. s kraja 17. stoljeća pa sve do 20. stoljeća. Neposredno prije Drugoga svjetskog rata knezovi Odescalchi prenijeli su u Rim knjižnicu, dio izložaka dvorskoga muzeja i dio umjetnina. Ostatak je većim dijelom uništen i raznesen potkraj i neposredno nakon rata. Tijekom Drugoga svjetskog rata dvorac se djelomično koristio u vojne svrhe. Godine 1948. bio je prazan i uništen, a koristio se u različite svrhe. Upropaštavanje dvorca nastavljeno je u sljedećim godinama izgradnjom vodospreme gradskoga vodovoda na tavanu i rušenjem zidova drugoga kata radi uređenja dvorane za tjelovježbu. Od 1969. godine u dvorcu su Muzej grada Iloka i galerija slika.

Uz dvorac u Iloku u 18. stoljeću postojao je vrt, a od kraja 19. stoljeća i perivoj. Tradicija vrtova postoji ovdje od turskoga doba. Vrtovi u Iloku spominju se 1717. godine. U opisu već spomenutoga plana vlastelinskoga sklopa iz 1784. naveden je dvorski vrt pod imenom *hortus dominalis* i urisan je na prostoru neposredno ispod južnih zidina, na mjestu gdje se i danas nalazi. Dvorski vrt, kao i povrtnjaci i voćnjaci, urisan je na katastarskoj karti iz 1864. Na mjestu dvorskoga vrta i voćnjaka uređen je potkraj 19. stoljeća perivoj. Dio perivoja s južne strane zidina mogao je najranije nastati oko 1896., a istočni dio perivoja nastao je poslije 1897. godine. Južni dio perivoja bio je zasađen raznovrsnim uznesenim i samorodnim drvećem. O perivoju su se brinuli vrtlari. Prvoga vrtlara

Burnađa naslijedio je 1908. godine Čeh Franjo Pojar, koji je završio vrtlarsku školu u Beču i brinuo se o perivoju do svoje smrti 1948. godine. Perivoj je bio ograđen i zaključan, namijenjen samo kneževskoj obitelji. Ogradni je zid srušen 1956. i od tada je to javni gradski park. Zaštićen je 1973., sa širim predjelom Staroga grada i njegovih vanjskih padina, kao spomenik parkovne arhitekture, površine od oko pet hektara.

Nekoliko riječi valja prozboriti i o kneževskoj obitelji Odescalchi koja je vlastelinstvo i dvorac u Iloku posjedovala dva i pol stoljeća. Odescalchi je stara, bogata i utjecajna talijanska obitelj, koje potomci i danas žive u Rimu. Iz te je obitelji poteklo nekoliko znanih imena, biskupa i kardinala, jedan papa i veliki broj vrsnih bankara. Knezovi Odescalchi potječu od obitelji Erba koja se javlja 1165. godine. Giorgio Odescalchi najstariji je poznati član obitelji, koji se spominje 1290. godine. Najpoznatiji član obitelji jest Benedetto Odescalchi (1611.-1689.), koji je stupio na Svetu stolicu 21. rujna 1676. i pod imenom papa Inocent XI. obnašao tu čast do svoje smrti 1689. godine. Livije I. Odescalchi (1652.-1703. ili 1713.), prvi je vlasnik Iloka, koji je od austrijskoga cara kao nećak pape Inocenta XI. dobio golem posjed i kneževski naslov. Istaknuo se u boju s Turcima kod Beča 1683. godine. Dvorac je obnovljen za Livija III. 1839. i za Baltazara III. 1889. godine.

Osim dvorca knezova Odescalchi, unutar iločkoga Gornjega grada na

lazila se kasnobarokna kurija koju su u 18. stoljeću izgradili baruni Brnjaković. Kurija je 1967. godine srušena zbog velikih pukotina u zidovima i svodovima, nastalih nakon

Grb knezova Odescalchi

poremećaja u tlu. Na istome je mjestu prije Domovinskoga rata izgrađena nova zgrada istoga vanjskog izgleda. Kurija Brnjaković bila je jednokatna zgrada pravokutnoga izduženog tlorisa, prislonjena s unutrašnje strane na gradske zidine nadomak Franjevačkoj crkvi. Pročelja su joj bila jednostavna, samo s ritmom prozora, zaštićenim lijepo oblikovanim baroknim rešetkama od kovano-ga željeza i razdjelnim međukatnim vijencem na glavnom, južnom pročelju. Nakon 1803. godine, kada umire posljednji član barunske obitelji Brnjaković, kurija dolazi u posjed iločkoga vlastelinstva knezova Odescalchi. Do 1914. godine u kuriji je bio smješten sud. Poslije se u njoj

nalazila škola, đački dom i 1952.-1966. godine Muzej grada Iloka, koji je nakon rušenja kurije preseljen u dvorac.

Obitelj Brnjaković podrijetlom je iz Bosne. Poznata je po pridjevku "Grubišić od Olova". Pošto su Turci zauzeli Bosnu, Brnjakovići su izgubili posjede pa su se preselili u Austrijsku Monarhiju i tijekom 17. stoljeća stekli velik ugled i izvan granica Monarhije. Kralj Leopold I. dodijelio je Andriji Brnjakoviću 12. lipnja 1659. titulu ugarskoga baruna, a 1661. godine priznao je Brnjakovićima stare obiteljske posjede iz predturskih vremena. Obitelj Brnjaković ponovo je ostala bez posjeda 1698. godine. Poslije oslobođenja Slavonije Brnjakovići su se doselili u Ilok, dobili su od kralja Leopolda I. posjede u obližnjem Neštinu i dopuštenje da u Iloku izgrade kuriju. Obitelj Brnjaković izumrla je početkom 19. stoljeća. Njezini su članovi pokapani u Iloku, u kapelici Bl. Djevice Marije, koju je uz lađu franjevačke crkve dao prigraditi Ivan Brnjaković 1732. godine. Mihajla Brnjakovića († 1727.) povijest je zabilježila kao velikoga dobrotvora iločkih franjevača. Barbara Ana Brnjaković († 1792.) udala se za Ivana pl. Jankovića Daruvarskoga i rodila mu sina Izidora Jankovića.

Mladen Obad Šćitaroci
Bojana Bojanić Obad Šćitaroci

Preneseno iz knjige:
*Dvorci i perivoji u Slavoniji -
od Zagreba do Iloka*

SADAŠNJE STANJE

Dvorac u Iloku bio je 7 godina pod okupacijom i u njemu je danas smješten Muzej grada Iloka s galerijom te *Ilokturist* d.d., tvrtka za ugostiteljstvo i turizam. U dvorcu je uređen

okupacije devastirano. Potpuno je otuđen namještaj u depandansi, ali u lijepim drvenim apartmanima u sastavu dvorca. Sada se i apartmani bez stilskog namještaja rabe kao kancela-

U podrumima dvorca stradale su bačve staroga podruma i to ne toliko zbog namjerne devastacije koliko zato što se u njih nije ulijevalo vino pa su sada neuporabljive. Zahvaljujući ljudima koji su u podrumu sve vrijeme radili, vrijedan je stari podrumarski inventar gotovo u cijelosti sačuvan. Inače od ove godine iločki je podrum odvojen od vukovarskog *VUPIK*-a i djeluje samostalno.

Slično se dogodilo i s Muzejom grada Iloka i galerijom koja se nalazi na prvom i drugom katu dvorca. I tu su zapravo sačuvani svi eksponati i vrijedne zbirke ponajviše zahvaljujući ljudima koji su tu radili sve vrijeme rata. Priča nam to Ružica Čerini, prof., kustosica koja je i sama rat provela u muzeju i u velikom strahu. No odmah nakon dolaska hrvatskih vlasti izvršeni su veliki zahvati na krovu, pokrov kojega je kompletno promijenjen baš kao i većina prozora. Nekadašnja je nesretna odluka da se na tavan dvorca postavi vodotočan za vodoopskrbu Iloka poremetila, tvrde stručnjaci, nosivi sustav dvorca i od toga su stradali mnogi otvori. Zato će trebati posebno ojačavati mnoge zidove, posebno one na zapadnom dijelu dvorca, i očekuje se da će radovi vrlo brzo početi. Naime, dok se mijenjao krov uočeno je da je situacija prilično alarmantna. Možda će tijekom tih radova biti uređeno vanjsko i unutrašnje pročelje što je dvorcu zaista potrebno.

Muzej i galerija su u dobrom stanju, a pojavljuju se i kao izdavači vrijednih povijesnih knjiga. Kao i drugdje neke će se zbirke, posebno vinogradarskih slika i portreta grofova Odescalchi, morati posebno restaurirati. Ostalo je manje-više u dobrom stanju, ali valjalo bi svu muzejsku građu temeljitije stručno obraditi i katalogizirati.

B. N.

Sjeverno pročelje danas

Istočno pročelje dvorca

veliki restoran za 300 gostiju, a kao prenoćište služi depandansa uz dvorac u kojoj ima 16 dvokrevetnih soba. Predsjednik uprave Ilija Pole tvrdi da su se u dvorac vratili 1997., a da njihova tvrtka djeluje tek od 1. listopada 1999. godine i da od tada pokušavaju popraviti što je tijekom

rije i kao sobe za seminare. Tvrtka živi od grupnih posjeta kojih u posljednje vrijeme ima sve više. Posjeti su se znatno prorijedili za NATO-ovih napada na Jugoslaviju, što je i posve razumljivo, ali sada ih ima sve više i nekako je uobičajeno da svi posjetitelji Vukovara svrate i do Iloka.